

Voorstel voor een kaderbesluit van de Raad inzake terrorismebestrijding

(2001/C 332 E/17)

COM(2001) 521 def. — 2001/0217(CNS)

(Door de Commissie ingediend op 19 september 2001)

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag betreffende de Europese Unie, inzonderheid op artikel 29, artikel 31, onder e), en artikel 34, lid 2, onder b),

Gelet op het voorstel van de Commissie,

Gelet op het advies van het Europees Parlement,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Terrorisme is een van de ernstigste schendingen van de beginselen van menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, respect voor de mensenrechten, fundamentele vrijheden en de rechtsstaat, beginselen waarop de Europese Unie is gebaseerd en die de lidstaten gemeenschappelijk hebben.
- (2) Alle lidstaten of een aantal van hen zijn partij bij een aantal verdragen met betrekking tot terrorisme. In het Europees Verdrag tot de bestrijding van terrorisme⁽¹⁾ van 27 januari 1977 wordt bepaald dat strafbare feiten van terroristische aard niet kunnen worden beschouwd als een politiek delict of als met een politiek delict samenhangend feit of als een feit ingegeven door politieke motieven. Over dat Verdrag ging de Resolutie 1170 (1991), aangenomen door het Comité, in opdracht van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa op 25 november 1991. De Verenigde Naties hebben het Verdrag inzake de bestrijding van terroristische bomaanslagen van 15 december 1997 en het Verdrag inzake de bestrijding van de financiering van terrorisme van 9 december 1999 aangenomen.
- (3) Op het niveau van de Europese Unie heeft de Raad op 3 december 1998 het Actieplan van de Raad en de Commissie over hoe de bepalingen van het Verdrag van Amsterdam inzake de totstandbrenging van een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid het best kunnen worden uitgevoerd⁽²⁾, aangenomen. Ook in de conclusies van de Europese Raad van Tampere van 15 en 16 oktober 1999⁽³⁾ en van de Europese Raad van Santa María da Feira van 19 en 20 juni 2000⁽³⁾ is het terrorisme genoemd. Het is tevens genoemd in de Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over de halfjaarlijkse bijwerking van het scorebord van de vorderingen op het gebied van de totstandbrenging van een ruimte van „vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid” in de Europese Unie (tweede halfjaar 2000)⁽⁴⁾. In de Verklaring

van La Gomera, aangenomen op de informele bijeenkomst van de Raad op 14 oktober 1995, werd benadrukt dat terrorisme een bedreiging vormt voor de democratie, de vrije uitoefening van de mensenrechten en de economische en sociale ontwikkeling.

- (4) Op 30 juli 1996 werden vijftintig maatregelen voor het bestrijden van terrorisme voorgesteld door de voornaamste geïndustrialiseerde landen (G7) en Rusland tijdens een bijeenkomst in Parijs.
- (5) Artikel 2 van de Overeenkomst op grond van artikel K.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie inzake tot oprichting van een Europese politiedienst (Europol Overeenkomst)⁽⁵⁾ is meer bepaald erop gericht de samenwerking tussen de bevoegde instanties van de lidstaten met betrekking tot het voorkomen en bestrijden van terrorisme doeltreffender te maken.
- (6) Andere maatregelen die gevolgen hebben voor het terrorisme en zijn aangenomen door de Europese Unie zijn: het besluit van de Raad van 3 december 1998 waarbij Europol wordt belast met de behandeling van strafbare feiten die zijn gepleegd of wellicht worden gepleegd in het kader van terroristische activiteiten die gericht zijn tegen het leven, de lichamelijke integriteit en de persoonlijke vrijheid, alsmede tegen goederen⁽⁶⁾; Gemeenschappelijk Optreden 96/610/JHA van 15 oktober 1996 door de Raad aangenomen op basis van artikel K.3 van het Verdrag van de Europese Unie inzake het aanleggen en bijhouden van een repertorium voor specifieke bekwaamheden, vaardigheden en expertise op het gebied van terrorismebestrijding, teneinde de samenwerking bij de terrorismebestrijding tussen de lidstaten van de Europese Unie te vergemakkelijken⁽⁷⁾; Gemeenschappelijk optreden 98/428/JHA van 29 juni 1998 door de Raad aangenomen op grond van artikel K.3 van het Verdrag van de Europese Unie, tot oprichting van een Europees justitieel netwerk⁽⁸⁾, dat ingevolge artikel 2 verantwoordelijk is op het gebied van strafbare feiten van terroristische aard. Gemeenschappelijk optreden 98/733/JHA van 21 december 1998, door de Raad aangenomen op grond van artikel K.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie inzake de strafbaarstelling van deelneming aan een criminele organisatie in de lidstaten van de Europese Unie⁽⁹⁾; en de Aanbeveling van de Raad van 9 december 1999 betreffende samenwerking bij de bestrijding van de financiering van terroristische groeperingen⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ ETS nr. 90.

⁽²⁾ PB C 19 van 23.1.1999, blz. 1.

⁽³⁾ <http://ue.eu.int/en/Info/eurocouncil/index.htm>

⁽⁴⁾ COM(2000) 782 def.

⁽⁵⁾ PB C 316 van 27.11.1995, blz. 1.

⁽⁶⁾ PB C 26 van 30.1.1999, blz. 22.

⁽⁷⁾ PB L 273 van 25.10.1996.

⁽⁸⁾ PB L 191 van 7.7.1998, blz. 4.

⁽⁹⁾ PB L 351 van 29.12.1998, blz. 1.

⁽¹⁰⁾ PB C 373 van 23.12.1999, blz. 1.

- (7) Het belangrijke werk dat wordt verricht door internationale organisaties, in het bijzonder de Verenigde Naties en de Raad van Europa, behoeft aanvulling met het oog op een versterking van de onderlinge aanpassing binnen de Europese Unie. De fundamentele wijziging in de aard van het terrorisme, de ontoereikendheid van traditionele vormen van justitiële en politieke samenwerking bij de bestrijding ervan, de bestaande mazen in de wetgeving moeten worden bestreden met nieuwe maatregelen, namelijk de opstelling van minimumvoorschriften met betrekking tot de bestanddelen van strafbare feiten en straffen op het gebied van terrorisme.
- (8) Aangezien de doelstellingen van de voorgestelde actie niet in voldoende mate kunnen worden bereikt door de unilateraal handelende lidstaten en derhalve, vanwege de noodzaak van wederzijdsheid, beter het niveau van de Unie kunnen worden bereikt, kan de Europese Unie maatregelen aannemen in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel zoals genoemd in artikel 2 van het EU-Verdrag en zoals omschreven in artikel 5 van het EU-Verdrag. In overeenstemming met het proportionaliteitsbeginsel als omschreven in het laatstgenoemde artikel beperkt dit kaderbesluit zich tot datgene wat nodig is om deze doelstellingen te verwezenlijken.
- (9) Er moeten maatregelen worden genomen die niet alleen van toepassing zijn op terroristische handelingen die worden gepleegd in de lidstaten maar ook ten aanzien van dusdanige handelingen die op andere wijze gevolgen hebben voor lidstaten. Hoewel maatregelen inzake politieke en justitiële samenwerking de aangewezen weg zijn om het terrorisme in de Unie en op internationaal niveau te bestrijden, kunnen aanvullende acties worden goedgekeurd om het effect in de strijd tegen terroristische handelingen te versterken en de samenhang van de buitenlandse betrekkingen van de Unie veilig te stellen.
- (10) Het is noodzakelijk om in alle lidstaten een gemeenschappelijke definitie te hanteren ten aanzien van de bestanddelen van terrorisme, met inbegrip van de strafbare feiten die worden toegeschreven aan terroristische groeperingen. Anderzijds wordt er voorzien in straffen en sancties voor natuurlijke personen en rechtspersonen die dergelijke strafbare feiten hebben gepleegd of ervoor verantwoordelijk zijn, hetgeen de ernst van dergelijke strafbare feiten aangeeft.
- (11) De omstandigheden worden als verzwarend beschouwd wanneer het strafbare feit is gepleegd met bijzondere wreedheid, gevolgen heeft voor een groot aantal personen of van bijzonder ernstige en aanhoudende aard is; of is gericht tegen personen, inclusief internationaal beschermde personen, die op grond van hun representatieve positie als leden van de wetgevende of uitvoerende macht of hun functie, waardoor zij met terroristen te maken krijgen, doelen van terroristische aanslagen zijn.
- (12) De omstandigheden worden als verzachtend beschouwd wanneer terroristen die hun terroristische activiteiten staken de administratieve of justitiële autoriteiten enige relevante informatie verschaffen die hen helpt in hun strijd tegen het terrorisme.
- (13) Er moeten regels ten aanzien van de rechtsmacht worden ingesteld om zeker te stellen dat het strafbare feit kan worden vervolgd.
- (14) Het Europees Verdrag betreffende uitlevering van 13 december 1957 wordt in aanmerking genomen om de vervolging te vergemakkelijken indien het strafbare feit is begaan in een lidstaat die zijn eigen onderdanen niet uitlevert.
- (15) Teneinde de samenwerking te verbeteren dienen de lidstaten overeenkomstig de regelgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens, inzonderheid het Verdrag van de Raad van Europa van 28 januari 1981 tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens⁽¹⁾, elkaar de ruimste onderlinge bijstand te verlenen op justitieel gebied. Er moeten operationele contactpunten worden ingesteld voor de uitwisseling van informatie of er moet passend gebruik worden gemaakt van de bestaande samenwerkingsmechanismen met het oog daarop.
- (16) Slachtoffers van bepaalde strafbare feiten van terroristische aard, zoals bedreiging en afpersing, kunnen zeer kwetsbaar zijn. Iedere lidstaat dient er derhalve voor te zorgen dat onderzoek naar of vervolging van niet afhangt van het verslag of de beschuldiging van een persoon die slachtoffer is geweest van dat strafbaar feit.
- (17) Dit kaderbesluit is in overeenstemming met de fundamentele rechten en neemt de beginselen in acht die zijn neergelegd in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, inzonderheid in hoofdstuk VI ervan,

HEEFT HET VOLGENDE KADERBESLUIT AANGENOMEN:

Artikel 1

Onderwerp

Dit kaderbesluit is erop gericht minimumvoorschriften vast te stellen met betrekking tot de bestanddelen van strafbare feiten en straffen voor natuurlijke personen en rechtspersonen die strafbare feiten van terroristische aard hebben gepleegd of daarvoor aansprakelijk zijn, die de ernst van dergelijke daden weer geven.

Artikel 2

Toepassingsgebied

Dit kaderbesluit is van toepassing op strafbare feiten van terroristische aard:

- a) geheel of gedeeltelijk gepleegd of voorbereid binnen een lidstaat; dan wel
- b) gepleegd door een onderdaan van een lidstaat;

⁽¹⁾ ETS nr. 108.

- c) gepleegd ten voordele van een rechtspersoon gevestigd in een lidstaat; of
- d) gericht tegen de instellingen of de bevolking van een lidstaat.

Artikel 3

Strafbare feiten van terroristische aard

1. Iedere lidstaat treft de nodige maatregelen om te waarborgen dat de volgende feiten, gedefinieerd overeenkomstig het nationale recht, die met voorbedachten rade worden begaan door een individu of een groep gericht tegen één of meerdere landen, hun instellingen of bevolking, met het oogmerk hen te intimideren en de politieke, economische en sociale structuren van een land op ernstige wijze te veranderen of te vernietigen, strafbaar worden gesteld als strafbare feiten van terroristische aard:

- a) moord;
- b) toebrengen van lichamelijk letsel;
- c) ontvoering of gijzelneming;
- d) afpersing;
- e) diefstal of diefstal met geweld;
- f) het wederrechtelijk in zijn macht brengen of beschadigen van staats- of overheidsvoorzieningen, het openbaar vervoerssysteem, infrastructurele voorzieningen, openbare plaatsen en eigendom;
- g) vervaardiging, bezit, verwerving, vervoer of levering van wapens of springstoffen;
- h) het laten ontsnappen van vervuilende stoffen of het veroorzaken van branden, ontploffingen of overstromingen; het in gevaar brengen van mensen, eigendom, dieren of het milieu;
- i) het verstoren of onderbreken van de watertoevoer, de stroomtoevoer of van andere fundamentele bronnen;
- j) aanvallen via het verstoren van een informatiesysteem;
- k) het dreigen met het plegen van een van bovengenoemde strafbare feiten;
- l) het leiding geven aan een terroristische groepering;
- m) het (onder)steunen van of het behoren tot een terroristische groepering.

2. Voor de doelstelling van dit kaderbesluit wordt onder terroristische groepering verstaan een sinds enige tijd bestaande, gestructureerde vereniging van meer dan twee personen die in overleg optreden om strafbare feiten van terroristische aard in de zin van het bepaalde in lid 1, onder a) tot k), te plegen.

Artikel 4

Instigatie, hulp, aanstoking en poging

De lidstaten zorgen ervoor dat instigatie, hulp, aanstoking en poging tot het plegen van een daad van terrorisme strafbaar is.

Artikel 5

Straffen en sancties

1. De lidstaten zorgen ervoor dat op strafbare feiten en gedragingen van terroristische aard als bedoeld in de artikelen 3 en 4 doeltreffende, evenredige en ontradende straffen staan.

2. De lidstaten zorgen ervoor dat de strafbare feiten van terroristische aard als bedoeld in artikel 3 bestraft worden met vrijheidsstraffen, waarbij de maximumstraf niet korter mag zijn dan de hierna te noemen straffen:

- a) het strafbare feit vermeld in artikel 3, lid 1, onder a): twintig jaar;
- b) het strafbare feit vermeld in artikel 3, lid 1, onder l): vijftien jaar;
- c) de strafbare feiten vermeld in artikel 3, lid 1, onder c), g), h) en i): tien jaar;
- d) het strafbare feit vermeld in artikel 3, lid 1, onder m): zeven jaar;
- e) de strafbare feiten vermeld in artikel 3, lid 1, onder f) en j): vijf jaar;
- f) het strafbare feit vermeld in artikel 3, lid 1, onder b): vier jaar;
- g) de strafbare feiten vermeld in artikel 3, lid 1, onder d), e), en k): twee jaar.

3. De lidstaten zorgen ervoor dat bijkomende of alternatieve sancties zoals gemeenschapsdienst, beperking van bepaalde maatschappelijke of politieke rechten of publicatie van een deel of het gehele vonnis kunnen worden opgelegd voor strafbare feiten en gedragingen van terroristische aard als bedoeld in de artikelen 3 en 4.

4. De lidstaten zorgen ervoor dat er ook boetes kunnen worden opgelegd voor strafbare feiten en gedragingen van terroristische aard als bedoeld in de artikelen 3 en 4.

Artikel 6

Verzwarende omstandigheden

Onverminderd eventuele andere in de nationale wetgeving vermelde verzwarende omstandigheden zorgen de lidstaten ervoor dat de straffen en sancties als bedoeld in artikel 5 kunnen worden verzwaaard indien het strafbare feit van terroristische aard:

- a) getuigt van bijzondere wreedheid; dan wel
- b) gevolgen heeft voor een groot aantal personen of van bijzonder ernstige of aanhoudende aard is; dan wel

- c) is begaan tegen staatshoofden, ministers, andere internationaal beschermde personen, verkozen parlementsleden, leden van regionale of lokale regeringen, rechters, magistraten, ambtenaren van justitie of van het gevangeniswezen en politiediensten.

Artikel 7

Verzachtende omstandigheden

De lidstaten zorgen ervoor dat de straffen en sancties bedoeld in artikel 5 kunnen worden verminderd indien de dader

- a) afstand doet van zijn of haar terroristische activiteiten; en
- b) de administratieve en rechterlijke instanties informatie verstrekt en hen helpt om:
- i) de effecten van het strafbare feit te voorkomen of te verzachten;
- ii) de andere daders te identificeren of voor het gerecht te brengen;
- iii) bewijzen vergaren; of
- iv) verdere strafbare feiten van terroristische aard te voorkomen.

Artikel 8

Aansprakelijkheid van rechtspersonen

1. De lidstaten zorgen ervoor dat rechtspersonen aansprakelijk kunnen worden gesteld voor in de artikelen 3 en 4 bedoelde strafbare feiten en gedragingen van terroristische aard die te hunnen voordele worden uitgevoerd door personen die hetzij individueel, hetzij als lid van een orgaan van de rechtspersoon optreden en die in de rechtspersoon een leidende functie bekleden op grond van:

- a) de bevoegdheid om de rechtspersoon te vertegenwoordigen; of
- b) de bevoegdheid om namens de rechtspersoon beslissingen te nemen; of
- c) de bevoegdheid om in het kader van de rechtspersoon toezicht uit te oefenen.

2. Afgezien van de in lid 1 bedoelde gevallen zorgen de lidstaten ervoor dat een rechtspersoon aansprakelijk kan worden gesteld wanneer, bij gebreke van toezicht of controle door een in lid 1 bedoelde persoon, strafbare feiten en gedragingen van terroristische aard als bedoeld in de artikelen 3 en 4 konden worden begaan ten voordele van die rechtspersoon door een onder het gezag van de rechtspersoon staande persoon.

3. De aansprakelijkheid van een rechtspersoon krachtens de leden 1 en 2 sluit strafvervolgning van natuurlijke personen die

strafbare feiten van terroristische aard plegen of zich schuldig maken aan de in de artikelen 3 en 4 bedoelde gedragingen niet uit.

Artikel 9

Sancties voor rechtspersonen

1. De lidstaten zorgen ervoor dat aan rechtspersonen die ingevolge artikel 8, lid 1, aansprakelijk worden geacht, sancties kunnen worden opgelegd die doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn, waartoe strafrechtelijke of niet-strafrechtelijke geldboetes behoren; tevens kunnen andere sancties worden opgelegd zoals:

- a) uitsluiting van aanspraak op uitkeringen of steun van de overheid;
- b) tijdelijke of blijvende uitsluiting van commerciële activiteiten;
- c) plaatsing onder gerechtelijk toezicht;
- d) gerechtelijke surseance van betaling;
- e) tijdelijke of blijvende sluiting van de vestiging die is gebruikt voor het plegen van de strafbare feiten.

2. De lidstaten zorgen ervoor dat ten aanzien van rechtspersonen die ingevolge artikel 8, lid 2, aansprakelijk worden gesteld, sancties of maatregelen kunnen worden getroffen die doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.

Artikel 10

Rechtsmacht

1. De lidstaten zorgen ervoor dat hun rechtsmacht wordt gevestigd ten aanzien van de in de artikelen 3 en 4 bedoelde strafbare feiten van terroristische aard wanneer het strafbare feit of de gedraging:

- a) geheel of gedeeltelijk op hun grondgebied is gepleegd; of
- b) is gepleegd door een van hun onderdanen, mits het recht van de betreffende lidstaat dat gedrag ook strafbaar stelt in het land waar het is gepleegd; of
- c) is gepleegd ten voordele van een rechtspersoon die zijn hoofdkantoor heeft op het grondgebied van die lidstaat; of
- d) is gericht tegen instellingen of bewoners van die lidstaat.

2. Een lidstaat kan ertoe besluiten al dan niet slechts in specifieke gevallen de regels als bedoeld in artikel 1, onder b), c) of d), toe te passen.

3. De lidstaten stellen het Secretariaat-generaal van de Raad en de Commissie op de hoogte indien zij ertoe besluiten lid 2 toe te passen, in voorkomende gevallen met vermelding van de specifieke gevallen of omstandigheden waarin het besluit van toepassing is.

Artikel 11

Uitlevering en vervolging

1. Een lidstaat die krachtens zijn interne recht eigen onderdanen niet uitlevert, zorgt ervoor dat zijn rechtsmacht met betrekking tot strafbare feiten en gedragingen van terroristische aard als bedoeld in de artikelen 3 en 4 wordt gevestigd wanneer deze door zijn onderdanen worden gepleegd op het grondgebied van een andere lidstaat of tegen de instellingen of de bevolking van een andere lidstaat.

2. Een lidstaat maakt, indien een van zijn onderdanen zich beweerdelijk in een andere lidstaat schuldig heeft gemaakt aan een strafbaar feit of gedraging van terroristische aard zoals bedoeld in de artikelen 3 en 4 en hij de betrokkene enkel op grond van diens nationaliteit niet uitlevert aan de andere lidstaat, de zaak met het oog op vervolging aanhangig bij de bevoegde rechterlijke instantie indien daartoe aanleiding bestaat.

Teneinde vervolging mogelijk te maken, doet de lidstaat waar het desbetreffende strafbare feit of de desbetreffende gedraging heeft plaatsgevonden alle relevante dossiers, informatie en bewijsstukken toekomen aan de bevoegde instanties van de andere staat overeenkomstig de procedures vastgelegd in artikel 6, lid 2, van het Europees Verdrag betreffende uitlevering van 13 december 1957. De verzoekende lidstaat wordt in kennis gesteld van de instelling van de eventuele vervolging en de uitkomst daarvan.

3. In dit artikel wordt de term „onderdaan” van een lidstaat geïnterpreteerd in overeenstemming met een eventueel door die lidstaat krachtens artikel 6, lid 1, onder b) en c), van het Europees Verdrag betreffende uitlevering gedane verklaring.

Artikel 12

Samenwerking tussen de lidstaten

1. Overeenkomstig de toepasselijke verdragen of de multilaterale of bilaterale overeenkomsten of regelingen verlenen de lidstaten elkaar een zo ruim mogelijke mate van wederzijdse bijstand met betrekking tot gerechtelijke procedures in verband met strafbare feiten van terroristische aard of gedragingen als bedoeld in de artikelen 3 en 4.

2. Wanneer verschillende lidstaten rechtsbevoegdheid hebben met betrekking tot dergelijke strafbare feiten raadplegen zij elkaar met het oog op coördinatie van hun optreden teneinde op doeltreffende wijze tot vervolging over te kunnen gaan. Zij maken daarbij ten volle gebruik van de justitiële samenwerking en de andere organisatorische voorzieningen op dat gebied.

Artikel 13

Uitwisseling van informatie

1. Iedere lidstaat wijst met het oog op uitwisseling van informatie en andere contacten tussen lidstaten in het kader van de toepassing van dit kaderbesluit operationele contactpunten aan, dat een bestaande of een voor dit doel opgerichte operationele structuur kan zijn.

2. Iedere lidstaat stelt het Secretariaat-generaal van de Raad en de Commissie in kennis van het operationele contactpunt bedoeld in lid 1. Het Secretariaat-generaal geeft deze informatie door aan de andere lidstaten.

3. Indien een lidstaat informatie heeft met betrekking tot toekomstige strafbare feiten van terroristische aard die gevolgen hebben voor een andere lidstaat, verstrekt hij die informatie aan de andere lidstaat. Daarvoor kan hij gebruik maken van de operationele contactpunten bedoeld in lid 1.

Artikel 14

Bescherming van en bijstand aan slachtoffers

Iedere lidstaat zorgt ervoor dat onderzoek naar of vervolging van strafbare feiten van terroristische aard waarover de lidstaat rechtsmacht heeft niet afhankelijk is van aangifte of beschuldiging door een slachtoffer van dat strafbare feit, althans in gevallen waarin artikel 8, lid 1, onder a) van toepassing is.

Artikel 15

Uitvoering en verslagen

De lidstaten treffen de noodzakelijke maatregelen om uiterlijk op 31 december 2002 aan dit kaderbesluit te voldoen.

Zij delen het Secretariaat-generaal van de Raad en de Commissie de tekst mede van eventuele bepalingen die zij ter uitvoering van dit kaderbesluit vaststellen evenals informatie betreffende eventuele andere maatregelen die zij daartoe nemen.

Op basis daarvan dient de Commissie uiterlijk op 31 december 2003 een verslag in bij het Europees Parlement en de Raad betreffende de uitvoering van dit kaderbesluit, waar nodig vergezeld van wetsvoorstellen.

De Raad evalueert in hoeverre de lidstaten hebben voldaan aan dit kaderbesluit.

Artikel 16

Inwerkingtreding

Dit kaderbesluit treedt in werking op de derde dag na de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*.